

مرکز آموزشی درمانی امیرالمومنین (ع)	فرم دستورالعمل Instruction	
-------------------------------------	---	--

شماره دستورالعمل: IN-MD۰۲۷ تاریخ اولین ابلاغ: تاریخ بازنگری: تاریخ بازنگری بعدی:	عنوان دستورالعمل: - انبارش ایمن دارو
---	--

هدف دستورالعمل: - شرایط نگهداری دارو در انبار دارویی، داروخانه و بخشهای بستری باعث ماندگاری دارو شده و از کاهش زمان مصرف آن و یا فساد دارو جلوگیری کرده و مانع از آسیب وارده به دارو و ارقام پزشکی میشود. هدف از تدوین این دستورالعمل ارائه شرایط بهینه نگهداری دارو در تمام مدت تاریخ مصرف آن از زمان تحویل، در انبار، داروخانه و بخش تا زمان به مصرف رسیدن ارقام دارویی است.
--

دامنه کاربرد دستورالعمل: - انبار دارویی، داروخانه، بخشهای بستری

امکانات: - رطوبت سنج، دماسنج، لیفتراک، یخچال، گاو صندوق داروهای مخدر، کپسول آتش نشانی، جک پالت، قفسه بندی فلزی، برجسب داروهای پر خطر و... سیستم اعلان و اطفاء حریق
--

منابع / مراجع: - شرایط استاندارد انبار دارو. شبکه بهداشت مشهد. بروز رسانی شده در تاریخ ۱۳۸۹ از سایت (http://www.mums.ac.ir) - شرایط انبارهای دارویی. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین. بروز رسانی شده در تاریخ ۱۳۹۱ از سایت (http://vch.qums.unv.behdasht.gov.ir) - ضوابط انبارهای شرکتهای پخش دارو. معاونت غذا و داروی وزارت بهداشت. به روز رسانی شده در ۱۳۹۱ (http://fdo.sums.ac.ir) - تجربیات حرفه ای دکتر داروساز از کار در مرکز آموزشی درمانی امیرالمومنین (ع) به عنوان کارشناس دارویی - ضوابط توزیع ارقام و ملزومات دارویی. معاونت غذا و داروی وزارت بهداشت. بروز رسانی شده در ۱۳۹۱ (http://fdo.behdasht.gov.ir) - روشهای بهینه انبارداری (GSP) در انبار شرکتهای توزیع دارو، داروخانه های شهری و مراکز درمانی و بیمارستانها. دستورالعمل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورخ ۱۳۹۳/۳/۱
--

مسئولیت اجرای این دستورالعمل: - کارشناس امور دارویی (داروساز)، مسئول فنی داروخانه، مسئول انبار دارویی

قوانین و مقررات مرتبط: - پرسنل بخشهای بستری، داروخانه و انبار دارویی موظف به اجرای کلیه اقدامات ذکر شده در این دستورالعمل میباشند.
--

تعاریف: تقسیم بندی انبار از نظر درجه حرارت:

فرم دستورالعمل
Instruction

مرکز آموزشی درمانی امیرالمومنین (ع)

- فریزر: با برودت 10°C تا 20°C برای بعضی از داروهای خاص مانند داروهای بیولوژیک و واکسنها
- سردخانه یا (Cold Place): $2-8^{\circ}\text{C}$
- انبار خنک یا (Cool Place): $8-15^{\circ}\text{C}$
- انبار معمولی یا دمای اتاق (temperature room): درجه حرارت $15-25^{\circ}\text{C}$ ، نوسان درجه حرارت این انبار می تواند بین $15-30^{\circ}\text{C}$ باشد.

شرح اقدامات:

مرحله	فعالیت هایی که باید انجام شود
۱	در داروخانه و انبار دارویی رطوبت سنج و دماسنج به تعداد مناسب در قسمت های مختلف قرار دهید.
۲	درجه حرارت و رطوبت داروخانه و انبار را روزانه کنترل و ثبت کنید.
۳	رطوبت هوای انبار را برای داروهای جامد $40-30\%$ نگهدارید. بهترین رطوبت برای نگهداری دارو زیر 60% می باشد.
۴	در یخچال دارو در انبار، داروخانه و بخش دما سنج نصب کرده و دمای آن را روزانه ثبت کنید.
۵	انبار باید دارای قفسه بندی فلزی و پالت های سالم و تمیز باشد و کارتن ها روی زمین چیده نشود.
۶	در انبار و داروخانه داروها و لوازم پزشکی را بر اساس تاریخ انقضاء در قفسه قرار دهید. اقلام دارویی با تاریخ مصرف نزدیک را در جلو و بقیه را در پشت آن بچینید تا اقلام با تاریخ مصرف کوتاه تر زودتر توزیع شوند. (سیستم FIFO)
۷	اقلام دارویی را طوری قرار دهید که برداشتن داروها آسان باشد و اقلام دارویی با میزان مصرف بیشتر در دسترس تر باشد.
۸	اجناس کم حجم و سبک را در طبقه های فوقانی و اجناس سنگین و یا حاوی موادی که امکان نشتی دارند را در پایین بچینید.
۹	بر چسب روی قفسه ها باید شامل نام محصول، شماره بچ و تاریخ انقضا باشد.
۱۰	در فواصل قفسه ها باید دو نفر به راحتی عبور نمایند و در صورت استفاده از تراسی و یا لیفتراک فضای کافی وجود داشته باشد.
۱۱	محل نگهداری داروهای تاریخ گذشته، Recall و ضایعاتی را در انبار و داروخانه مجزا کنید.
۱۲	مکانی برای تفکیک اقلام دارویی ارسالی به بخش ها و داروخانه و آماده سازی آن در انبار اختصاص دهید.
۱۳	از شستن کف انبار به علت ایجاد رطوبت و صدمه به کارتن ها و داروها خودداری کنید. نظافت انبار و داروخانه روزانه انجام شود.
۱۴	زیر درب، دیوارها و سقف انبار و داروخانه فاقد روزنه و منفذ بوده، از ورود حشرات و حیوانات موذی و پرندگان جلوگیری کنید.
۱۵	سمپاشی داخل انبار و داروخانه ممنوع بوده و از تله گذاری استفاده کنی. در صورت نیاز به سمپاشی، اقلام دارویی را خارج کرده و بعد از سم پاشی و تهویه هوا به مدت 24 ساعت دوباره به انبار یا داروخانه برگردانید. در این مدت داروها را در جای مناسب نگهداری کنید.
۱۶	استعمال دخانیات در انبار، داروخانه و محل نگهداری دارو در بخش ممنوع است.

فرم دستورالعمل
Instruction

مرکز آموزشی درمانی امیرالمومنین (ع)

از قرار دادن اجناسی که در مواقع اضطراری باعث مسدود شدن درب‌های انبار و داروخانه می‌شود جلوگیری کنید.	۱۷
موقع خروج از انبار از خاموش بودن کلیه لوازم برقی مطمئن شوید.	۱۸
برای درب انبارها از قفل‌های قابل اطمینان استفاده کنید.	۱۹
داروها را ۱۰ cm بالاتر از سطح زمین، به فاصله ۳۰ cm از دیوارها و کارتن‌های دیگر و حداکثر ارتفاع ۲۵۰ cm (با پالت و بدون آن) قرار دهید تا از آسیب آب، حیوانات جونده، خاک و گرد و غبار پیشگیری شود، بازدید از کارتن‌ها، نظافت بین آن و جریان یافتن هوا امکانپذیر و رفت و آمد بین کارتن‌ها، نظافت محموله‌ها، خواندن برچسب‌ها و مشخص کردن محموله‌ها با تاریخ انقضای کوتاه‌تر آسان باشد.	۲۰
در انبار، داروخانه و در بخش، داروها را از سموم و مواد شیمیایی دور نگه دارید.	۲۱
در داروخانه و انبار، داروهایی که برچسب آنها کنده شده و یا فاقد مشخصات کامل هستند تحویل ندهید و در بخش تجویز نکنید. تغییر بسته بندی در انبار مجاز نیست.	۲۲
اسناد و مدارک انبار و داروخانه، دستورالعمل‌ها و سیستم سخت افزار را در قسمتی مجزا نگهداری کنید.	۲۳
انبار و داروخانه باید دارای سیستم اعلان و اطفاء حریق باشد. کارکنان دوره‌های آموزشی عملی اطفاء حریق را طی کنند.	۲۴
موادی که قابلیت اشتعال بالایی دارند (مانند الکل) را جدا از داروها و نزدیک به ابزار اطفای حریق نگهداری کنید.	۲۵
انبارگردانی سالیانه را در داروخانه و انبار انجام دهید.	۲۶
کلیه اقلام دارویی را در سیستم تعهدی انبار و HIS طبق فاکتور ثبت کنید. در داروخانه دارو را طبق درخواست دارو از انبار و سند خروجی، خروج کنید.	۲۷
میزان روشنایی و نور انبار جهت انجام عملیات انبارداری کافی بوده، اقلام دارویی را دور از تابش مستقیم نور نگهداری کنید.	۲۸
داروها را مطابق با توصیه‌های درج شده روی برچسب الصاقی محصولات یا طبق دستورالعمل شرکت وارد کننده یا کارخانه سازنده نگهداری کنید.	۲۹
داروهای حساس نسبت به حرارت، رطوبت یا نور را در جایی نگه‌داری کنید که این عوامل در آن محیط تحت کنترل بوده و قابل تنظیم باشند.	۳۰
داروهای زنجیره سرد را در شرایط مناسب نگهداری کنید. داروها به تعداد مناسب در یخچال نگهداری شوند.	۳۱
کارشناس دارویی فهرست داروهای یخچالی (بین ۲-۸ درجه سانتیگراد) و داروهایی که باید زیر ۲۵ درجه نگهداری شوند را تهیه و سالانه بروز رسانی کند.	۳۲
اسپری‌های تنفسی را در دمای کمتر از ۳۰ درجه سانتیگراد نگهداری و از تابش مستقیم نور، گرما و یخ زدگی محافظت کنید.	۳۳
شیافها را دور از رطوبت و در دمای کمتر از ۳۰ درجه سانتیگراد نگهداری کنید.	۳۴
ویال‌ها (پودر جهت تهیه محلول تزریقی) را در دمای کمتر از ۳۰ درجه سانتیگراد و دور از نور نگهداری کنید.	۳۵
اشکال دارویی مایع (شربت، قطره، سوسپانسیون) را دور از نور، در جای خشک و در دمای کمتر از ۳۰ درجه سانتیگراد	۳۶

فرم دستورالعمل
Instruction

مرکز آموزشی درمانی امیرالمومنین (ع)

نگهداری کنید.	
۳۷	قرصها را دور از نور و رطوبت و در دمای کمتر از ۳۰ درجه سانتیگراد نگهداری کنید.
۳۸	اشکال دارویی نیمه جامد (کرم، پماد، ژل) را در دمای کمتر از ۳۰ درجه سانتیگراد و از یخ زدگی محافظت کنید.
۳۹	فرآورده های یخچالی را در یخچال در دمای ۸- تا ۲ درجه سانتیگراد نگهداری و دور از یخ زدگی محافظت کنید.
۴۰	حسگرهای دمایی را در قسمت مرکزی یخچال و بین داروها قرار دهید.
۴۱	تجهیزات دمایی و سیستمهای هشدار دهنده را کالیبره کنید.
۴۲	از نگهداری دارو بصورت استوک در بخش خود داری کنید.
۴۳	در داروخانه بر روی قفسه پتاسیم کلراید برچسب داروی پرخطر را نصب کنید و قبل از تحویل آن به بخش برچسب مخصوص پتاسیم کلراید را بچسبانید.
۴۴	در بخش بستری داروهای با هشدار بالا را در باکس قرمز نگهداری کرده و برچسب مخصوص بر روی آن نصب کنید.
۴۵	برچسب داروهای نیازمند مانیتورینگ را بر روی دارو در بخش نصب کنید.
۴۶	فهرست داروهای با هشدار بالا، داروهای یخچالی (روی یخچال) و داروهای مشابه را در داروخانه و بخش در محل دید نصب کنید.
۴۷	برچسب داروهای مشابه را بر روی دارو در بخش نصب کنید.
۴۸	داروهای مخدر را در داروخانه در گاوصندوق نگهداری کرده و کلید آن صرفاً در اختیار رابط داروی مخدر باشد.
۴۹	داروهای مخدر را در دفتر پرستاری و بخشهای دارای استوک در کشوی قفل دار نگهداری کرده و کلید آن صرفاً در اختیار مترون، سوپروایزر و مسئول بخش باشد.

بایگانی سوابق:

- کلیه مدارک و سوابق این دستورالعمل در داروخانه و انبار دارویی به مدت یک سال نگهداری میشود.

گیرندگان نسخ:

- پرسنل داروخانه، انبار دارویی و بخشهای بستری

پیوست ها:

- دستورالعمل ابلاغی سازمان غذا و دارو در خصوص مدیریت داروهای مخدر، دستورالعمل وزارت بهداشت در مورد روشهای بهینه انبار داری (GSP)